

Sygn. akt VI U 1368/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2015 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania P. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 26 maja 2015 r. znak: (...)

w sprawie: P. B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że orzeka, iż ubezpieczona P. B. nie jest zobowiązana do zapłaty odsetek naliczonych za okres od 11 lutego 2015 r. do 26 maja 2015 r. w kwocie 12 zł 20 gr od nienależnie pobranego świadczenia za luty 2015 r.

II oddala odwołanie w pozostałej części.

Sygn. akt VIU 1368/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 maja 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie artykułu 138 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz artykułu 84 ustępu 1-ego, ustępu 9-ego i ustępu 11-ego Ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych zobowiązał P. B. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 lutego 2015 do 28 lutego 2015 roku w kwocie 530 złotych 5 groszy i odsetek za okres od 11 lutego 2015 roku do 26 maja 2015 roku, to jest do dnia wydania decyzji w kwocie 12 złotych i 20 groszy. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, że ub..., ubezpieczona P. B. pobrała nienależne świadczenia za okres od 1 lutego do 28 lutego w lo..., 2015 roku w łącznej kwocie 542 złote 25 groszy z tytułu nadpłaty renty rodzinnej. Zgodnie bowiem z zaświadczeniem z dnia 11 lutego 2015 roku z (...) I. została skreślona z listy słuchaczy z dniem 31 stycznia 2015 roku. Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona P. B., która wskazywała w odwołaniu, iż została skreślona z listy słuchaczy przebywając na urlopie macierzyńskim, który trwał do 24 lutego 2015 roku. Zaświadczenie lekarskie było przekazane do szkoły, a ja nie byłam poinformowana przez szkołę (...) I. o skreśleni..., a ubezpieczona nie była poinformowana o skreśleniu jej z listy słuchaczy, więc nie była świadoma, że pobiera rentę nienależnie. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy ustalił i rozważył co następuje. Ubezpieczona P. B. uprawniona była do pobierania renty rodzinnej. Ubezpieczona

urodziła się (...). W okresie od 1 września 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku była uczennicą, słuchaczką zaocznego P..., Zaocznej (...)w I.. Z dniem 31 stycznia 2015 roku skreślona została z listy słuchaczy. Okoliczność tę potwierdza zaświadczenie numer 51 wydane przez Zaoczną (...) I. z dnia 11 lutego 2015 roku, karta 147 akt rentowych. W oparciu o powyższą informację organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wydał decyzję zobowiązująca ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Sąd Okręgowy ustalił ponadto, iż ubezpieczona w doręczanych jej decyzjach dotyczących przeliczania ś..., czy też przyznawania renty rodzinnej pouczana była przez organ rentowy o tym, iż jest obowiązana poinformować Zakład Ubezpieczeń Społecznych o zaprzestaniu, o obowiązku za..., poinformowania Zakładu o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły, jako okoliczności powodującej ustanie prawa do renty rodzinnej przysługującej osobie po ukończeniu 16-tego roku życia. Decyzje, w których była ona pouczana, punkty ósme, to decyzje z 12 września 2005 roku, 13 lutego 2008 roku, a także w punktach 10-tych decyzji z 27 września 2005 roku, 28 listopada 2005 roku, 14 lutego 2006 roku, 10 marca 2006 roku, 29 sierpnia 2006 roku i 6 sierpnia 2008 roku. Także w innych decyzjach wskazanych przez organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 18 sierpnia 2015 roku, karta trz..., 11 akt sprawy ubezpieczona tego rodzaju pouczenia otrzymywała. Z... Spór niniejszej sprawy dotyczył tego, czy ubezpieczona ma obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia renty rodzinnej. Zgodnie z artykułem 138 ustępem 1 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dziennik Ustaw z 2015 roku, pozycja 748 tekst jednolity osobie, która nienależnie pobrała świad..., osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia, w rozumieniu ustępu 1-szego uważa się zgodnie z ustępem 2-im artykułu 138-go, po pierwsze świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Po drugie świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów, albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobą pobierającą świadczenia. Zgodnie z artykułem 138 ustępem trzeci..., trzecim za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ustępu 1-ego uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych ro..., organu rentowego osobie innej, niż wskazana w decyzji tego organu. Wskazać przy tym należy, że kwestie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych w zakresie, w jakim nie unormowano tej kwestii w przepisach Ustawy emerytalno-rentowej normuje też artykuł 84-ty Ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2015 roku, pozycja 1021. Zgodnie z artykułem 68-ym Ustawy emerytalno-rentowej zgo..., zgodnie z artykułem 65-ym re..., ustępem 1-szym Ustawy emerytalno-rentowej renta ro..., rodzina przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Renta... Artykuł 67-my ustęp 1-szy stwierdza, że do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny spełniający warunki określone w artykule 68-71, między innymi dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione. Zgodnie z artykułem 68 Ustępem 1-szym Ustawy emerytalno-rentowej dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej po pierwsze do ukończenia 16-tu lat, po drugie do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia dwudzieste..., 25-ciu lat życia, albo po trzecie bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w punkcie 1-szym lub 2-im artykułu 68-go ustępu 1-ego Ustawy. Ustęp 2-gi artykułu 68-ego stwierdza z kolei, że jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Z ustalonego przez Sąd stanu faktycznego sprawy wynikało, iż ubezpieczona P. B. został skreślona lis..., z listy słuchaczy zaocznej policelal..., policealnej szkoły (...) w I. z..., z dniem 31 stycznia 2015 roku. Zatem od miesiąca lutego 2015 roku nie była już osobą uprawnioną w rozumieniu powołanych przepisów do pobierania renty rodzinnej. Zatem pobrane przez nią świadczenie za miesiąc luty było świadczeniem nienależnym w rozumieniu artykułu 138-ego powołanej Ustawy emerytalno-rentowej, al..., albowiem wskazać należy, że ubezpieczona była pouczona o obowiązku zawiadomienia organu rentowego o..., poinformowania organu rentowego o obowiązku powiadomienia o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły, bądź uczelni po ukończeniu 16-go roku życia. Przykładowo można wskazać decyzję o wstrzymaniu wypłaty renty z dnia 31 lipca 2013 roku, gdzie w punkcie VIII wskazano, że osoba pobierająca rentę rodzinną lub część tej renty przysługującą dziecku po ukończeniu 16-ego roku życia zobowiązana jest powiadomić o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły, uczelni, a jeżeli uczy się nadal zobowiązana jest do nadesłania zaświadczenia z wyżej wymienionej szkoły, uczelni z podaniem terminu jej

ukończenia. Takie pouczenia były doręczane także ubezpieczonej z innymi decyzjami o ponownym ustaleniu prawa do renty 11 września 2013 roku, na przykład karta trzys..., 120 akt emerytalnych. Dlatego Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej w zakresie obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w miesiącu lutym 2015 roku i orzekł o..., w punkcie 2-im o oddaleniu odwołania w pozostałej części dotyczącej właśnie tego rozstrzygnięcia na podstawie artykułu 477 ze znacznikiem 14-ście paragraf 1 Kodeksu postępowania cywilnego w związku z powołanymi przepisami prawa materialnego. Zaskarżona decyzja podlegała jednak zmianie w zakresie orzeczonej w jej treść..., orzeczonego w jej treści obowiązku zwrotu przez ubezpieczoną odsetek naliczonych od..., za okres od 11 lutego 2015 roku do 26 maja 2015 roku od nienależnie pobranego świadczenia za luty. W tym zakresie zaskarżona decyzja podlegała zmianie. Przede wszystkim wskazać należy, iż zgodnie z artykułem 84-ym ustępem 1-szym Ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2015 roku, pozycja 121 osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych obowiązana jest do jego zwrotu wraz z odsetkami w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego z uwzględnieniem ustępu 11-go, który w stanie faktycznym sprawy nie ma zastosowania. Wskazać zatem należy, iż zgodnie z artykułem 84-tym Ustawy systemowej i artykułem 138 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia mogą być uważane za nienależnie po..., pobrane i podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Do tego momentu wywiera skutki prawne decyzja wcześniejsza, którą świadczenie zostało przyznane nawet gdyby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Istotnym elementem powyższej wykładni powołanych przepisów jest to k..., to iż kwestia wymagalności odsetek rozważana być musi nie na podstawie przepisów prawa cywilnego. Zasady prawa cywilnego, o których mowa w artykule 84-tym Ustawy systemowej dotyczą bowiem odesłania wyłącznie do kwestii zasad zapłaty i wysokości odsetek, lecz na podstawie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych. Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela wykładnię przedstawioną przez Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 18 grudnia 2008 roku I UK 154/08 LEX numer 580259 oraz z dnia 3 lutego 2010 roku I UK 210/09 LEX numer 585713 zgodnie, z którą to wykładnią odesłanie do prawa cywilnego nie dotyczy terminów wymagalności świadczeń z..., cywilno-prawnych, ani określenia od kiedy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. Datę wymagalności nienależnie pobranego w rozumieniu artykułu 84-go Ustawy systemowej i artykułu 138-go Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia określa decyzja organu rentowego stwierdzająca taki jego charakter i dopiero od doręczenia takiej decyzji adresatowi można mówić o wymagalności takiego świadczenia w znaczeniu prawnym według prawa cywilnego, artykuł 359 paragraf 2 Kodeksu Cywilnego w zakresie roszczenia o odsetki. Wymagalność nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie występuje natomiast w czasie ich spełniania na rzecz ubezpieczonego. Skoro zaskarżona decyzja zobowiązywała ubezpieczoną do zwrotu odsetek od nienależnie pobranych świadczeń za okres do dnia jej wydania, to odsetki te naliczone zostały za okres, za który nie powstały, gdyż nie nastąpiła jeszcze wymagalność nienależnie pobranych świadczeń. Dlatego w tym zakresie, co do kwoty odsetek 12 złotych 20 groszy zaskarżona decyzja podlegała zmianie na podstawie artykułu 477 ze znacznikiem 14 paragraf 2 Kodeksu postępowania cywilnego, w związku z powołanymi przepisami prawa materialnego. Na tym wygłoszenie uzasadnienia zakończono.